

391 A.

Godkänd av första kammaren den 21 juni 1920.

Godkänd av andra kammaren den 21 juni 1920.

Riksdagens skrivelse till Konungen angående regleringen av utgifterna för kapitalökning för år 1921 i avseende å post- och telegrafverken samt statens järnvägar och vattenfallsverk.

(Statsutskottets utlåtanden nr 60 A, 149 och 224.)

Till Konungen.

I avseende å regleringen av utgifterna för kapitalökning för år 1921, i vad angår post- och telegrafverken samt statens järnvägar och vattenfallsverk, får riksdagen för Eders Kungl. Maj:t anmäla följande beslut.

Postverket.

1:o) I den till riksdagen den 7 januari 1920 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov under år 1921 har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av det vid propositionen under rubrik »utgifter för kapitalökning: bil. 1» fogade statsrådsprotokollet över civilärenden för nämnda dag, punkt 1, föreslagit riksdagen att för inköp av inventarier för postverkets behov för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 700,000 kronor.

Förutom ovannämnda å riksstaten äskade anslag av 700,000 kronor, begäres för ändamålet ytterligare 400,000 kronor å 1920 års tilläggsstat.

Av utredningen i ärendet framgår att nyanskaffningen av inventarier vid postverket, vilken under de senaste åren måst i väsentlig grad inskränkas, icke längre kan utan stor olägenhet i liknande omfattning undanskjutas. Med hänsyn härtill och då vidare de nu äskade anslagen äro avsedda att möjliggöra införande av maskinella anordningar för utförandet av vissa arbeten, som hittills verkstälts av den anställda personalen, har riksdagen, som väl fäst sin uppmärksamhet vid att förevarande förslag innebär en avsevärd anslagsökning i jämförelse med tidigare för ändamålet beviljade belopp, likväl ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda båda framställningar.

Beträffande sättet för täckande av ifrågavarande liksom övriga å riksstaten äskade anslag till utgifter för kapitalökning för ändamål hörande under civildepartementet har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att desamma finge utgå av lånemedel. Häremot har riksdagen intet att erinra.

Riksdagen får alltså nu beträffande 1921 års stat anmäla, att riksdagen för inköp av *inventarier för postverkets behov* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 700,000 kronor att utgå av lånemedel.

2:o) Vidare har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen (punkt 2) att för ombyggnad av centralposthuset i Stockholm för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 250,000 kronor.

Att lokalförhållandena å den avgående avdelningen av centralposthuset äro mindre tillfredsställande i sitt nuvarande skick framgår av den i ärendet lämnade utredningen och har ytterligare bestyrkts vid av riksdagens vederbörande utskott avlagt besök därstädes. De nuvarande lokalerna äro olämpliga dels därigenom, att de i viss mån sönderdelas av en ljusgård, och dels på grund av en till följd av rörelsens utveckling numera otjänlig rumsindelning. För att arbetet inom avdelningen skall kunna bedrivas på ändamålsenligt sätt, är det, såsom av departementschefen framhållits, av stor betydelse att erhålla ett i möjligaste mån sammanhängande utrymme inom lokalen, och för vinnande av detta mål erfordras ifrågavarande ändringsarbeten, vilka i huvudsak innebära överbyggande av förenämnda ljusgård ävensom borttagande i största möjliga utsträckning av skiljeväggar samt dessas ersättande med bärpelare.

Med hänsyn till nu framhållna omständigheter anser sig riksdagen böra medgiva, att ombyggnadsarbetena å centralposthuset utsträckas att jämväl omfatta den avgående avdelningen.

Då riksdagen i övrigt icke funnit anledning till erinran mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, har riksdagen för *ombyggnad av centralposthuset i Stockholm* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 250,000 kronor att utgå av lånemedel.

3:o) Eders Kungl. Maj:t har (punkt 3) föreslagit riksdagen att dels för uppförande av två byggnader för post- och telegrafverkens behov i *Gällivare* för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 168,000 kronor; dels ock medgiva, att för nämnda ändamål må användas de anslag, som av riksdagen tidigare anvisats för uppförande därstädes av ett posthus, inrymmande jämväl lokaler för telegrafverkets behov.

Med hänsyn till den i ärendet lämnade utredningen har riksdagen ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag. Riksdagen vill därvid erinra, att, även om den av 1919 års riksdag uttalade förväntan att någon redan bebyggd fastighet skulle kunna inköpas och användas för ändamålet icke förverkligats, förevarande byggnadsfråga enligt den nu framlagda planen dock skulle erhålla sin lösning för en totalkostnad, väsentligt understigande det belopp, som uti statsverkspropositionen till 1919 års riksdag ansågs erforderligt.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen

dels för uppförande av två byggnader för post- och telegrafverkens behov i *Gällivare* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 168,000 kronor att utgå av lånemedel;

dels ock medgivit, att för nämnda ändamål må användas de anslag, som av riksdagen tidigare anvisats för uppförande därstädes av ett posthus, inrymmande jämväl lokaler för telegrafverkets behov.

4:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 4) att för uppförande å statens järnvägar tillhörig mark i *Krylbo* av en posthusbyggnad, för en beräknad kostnad av 350,000 kronor, för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 175,000 kronor.

För ifrågavarande ändamål har äskats anslag å årets tilläggsstat jämväl med 175,000 kronor.

Under erinran att ifrågavarande byggnad är avsedd att jämväl inrymma bostäder för postverkets personal i orten ävensom överliggningsrum för en del tjänstemän, anställda vid järnvägsposten, får riksdagen, som funnit sig böra bifalla förevarande förslag, beträffande anslag å riksstaten nu anmäla, att riksdagen för uppförande å statens järnvägar tillhörig mark i *Krylbo* av en posthusbyggnad, för en beräknad kostnad av 350,000 kronor, för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 175,000 kronor att utgå av lånemedel.

5:o) Eders Kungl. Maj:t har vidare (punkt 5) föreslagit riksdagen att för inköp av fastigheten nr 44 i tredje kvarteret i Gävle för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 260,000 kronor.

För ändamålet har jämväl å tilläggsstat för år 1920 äskats ett anslag av 10,000 kronor.

Av utredningen i ärendet framgår, att postverket inom en snar framtid torde komma att stå inför nödvändigheten att anskaffa annat utrymme för postdirektionen i mellersta distriktet, som nu disponerar lägenhet i telegrafverkets hus i Gävle, ävensom att genom utflyttning av vissa avdelningar av postkontoret från dess nuvarande lokaler i samma hus söka erhålla för postarbetets bedrivande erforderligt utrymme. Genom det föreslagna inköpet skulle annan i närheten belägen, lämplig lokal kunna anskaffas för moderat pris. Med hänsyn härtill och då det icke torde kunna anses uteslutet, att, om köpet nu ej kommer till stånd, lokalfrågans ordnande skall vid senare tillfälle åsamka statsverket betydligt ökade kostnader, har riksdagen ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställningar.

Riksdagen får alltså nu beträffande 1921 års stat anmäla, att riksdagen för inköp av fastigheten nr 44 i tredje kvarteret i *Gävle* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 260,000 kronor att utgå av låne-medel.

6:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 6) att för inköp av fastigheten nr 15 i kvarteret Kärnan i Hälsingborg för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

Enär möjlighet synes böra beredas postverket att redan nu, då tillfälle därtill yppat sig, förvärva tomt för den utvidgning av postkontorslokalerna i Hälsingborg, som i en framtid torde bliva erforderlig, får riksdagen, under erinran därjämte att ifrågavarande tomt till form och läge utgör en sammanhängande del av det område, som redan för närvarande tillhör postverket, anmäla, att riksdagen för inköp av fastigheten nr 15 i kvarteret Kärnan i *Hälsingborg* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 100,000 kronor att utgå av lånemedel.

7:o) Vidare har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen (punkt 7) att för inköp för postverkets räkning av en tomt om 1,500 kvadratmeter, avsedd att avsöndras från skogshemmanet Berg inom Hallsbergs köping, för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 25,000 kronor.

Jämväl ifrågavarande fastighetsförvärv innebär inköp av lämplig tomt för framtida posthusbyggnad.

Riksdagen har för inköp för postverkets räkning av en tomt om 1,500 kvadratmeter, avsedd att avsöndras från skogshemmanet Berg

inom *Hallsbergs köping*, för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 25,000 kronor att utgå av lånemedel.

8:o) Uti en den 19 mars 1920 till riksdagen avlåten proposition (nr 300) har Eders Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen *dels* medgiva, att för postverkets räkning må inköpas fastigheten nr 4 i kvarteret *Laxen* å Södermalm i Stockholm för en köpeskilling av högst 350,000 kronor; *dels* för ändamålet för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 350,000 kronor, att utgå av lånemedel; *dels ock*, vid bifall härtill, besluta, att de i förslaget till 1921 års stat bland inkomsterna under rubrik »I. Fast upplåning» upptagna lånemedel skola höjas med 350,000 kronor.

Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen för inköp för postverkets räkning av fastigheten nr 4 i *kvarteret Laxen å Södermalm i Stockholm* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 350,000 kronor att utgå av lånemedel.

Beträffande framställningen om höjande av inkomstiteln »fast upplåning» anmäler riksdagen sitt beslut i annat sammanhang.

9:o) Uti en den 19 mars 1920 till riksdagen avlåten proposition (nr 257) har Eders Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen *dels* medgiva, att de för om- och tillbyggnad av postverkets fastighet nr 285 b och 286 inom kvarteret *Kristina* i Ystad av riksdagen anvisade anslag om sammanlagt 268,500 kronor måtte, i den mån de icke redan tagits i anspråk för förarbeten till sagda byggnadsarbeten, få användas till inköp för postverkets räkning av fastigheten å tomterna nr 309, 310, 315, 316 och 317 inom kvarteret *Frigga* i Ystad ävensom för ändringsarbeten inom samma fastighet; *dels* för sistnämnda ändamål för år 1921 under utgifter för kapitalökning anvisa ett reservationsanslag av 117,500 kronor, att utgå av lånemedel; *dels* medgiva, att postverkets förenämnda fastighet inom kvarteret *Kristina* i Ystad måtte få överlätas till telegrafverket på de villkor Eders Kungl. Maj:t bestämmer; *dels ock*, vid bifall till vad sålunda föreslagits, besluta, att de i förslaget till 1921 års riksstat bland inkomsterna under rubrik »I. Fast upplåning» upptagna lånemedel skola höjas med 117,500 kronor.

Genom ifrågavarande byggnadsplans förverkligande synes postverket kunna erhålla sin lokalfråga i Ystad tillfredsställande ordnad för en längre tid framåt. Beaktas må ock det tillskott av bostäder, som skulle kunna beredas genom uppdelning av ovannämnda inom den till inköp före-

slagna fastigheten befintliga bostadslägenheten om 16 rum, vars innehavare är skyldig med nästa september månads utgång frånträda lägenheten, men förklarar sig villig att redan tidigare ställa större delen av densamma till förfogande. Då härtill kommer, att genom den ifrågasatta överlåtelsen av postverkets nuvarande fastighet till telegrafverket, sistnämnda verk skulle kunna erhålla tillräckliga lokalutrymmen för omkring åtta år framåt, har riksdagen ansett sig böra bifalla förevärande förslag.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen

dels medgivit, att de för om- och tillbyggnad av postverkets fastighet nr 285 b och 286 inom kvarteret Kristina i Ystad av riksdagen anvisade anslag om sammanlagt 268,500 kronor må, i den mån de icke redan tagits i anspråk för förarbeten till sagda byggnadsarbeten, få användas till inköp för postverkets räkning av fastigheten å tomtarna nr 309, 310, 315, 316 och 317 inom *kvarteret Frigga i Ystad* ävensom för ändringsarbeten inom samma fastighet;

dels för sistnämnda ändamål för år 1921 under utgifter för kapitalökning anvisat ett reservationsanslag av 117,500 kronor att utgå av lånemedel;

dels ock medgivit, att postverkets förenämnda fastighet inom kvarteret Kristina i Ystad måtte få överlätas till telegrafverket på de villkor Eders Kungl. Maj:t bestämmer.

Beträffande Eders Kungl. Maj:ts förslag om höjande av inkomsttiteln »fast upplåning» anmäler riksdagen sitt beslut i annat sammanhang.

10:o) Uti två inom riksdagen väckta likalydande motioner har hemställts, att riksdagen måtte för fortsatt uppförande å det för postverkets räkning inköpta område om 5,583.1 kvadratmeter av tomten nr 67 A i Göteborgs stads tolfte rote av ett centralposthus anvisa å tilläggsstat för år 1920 990,000 kronor och för år 1921 ett reservationsanslag av 3,350,000 kronor.

Med hänsyn till de otillfredsställande lokalförhållandena vid huvudpostkontoret i Göteborg, vilka numera ytterligare försämrats och som göra åstadkommandet av en snar förbättring så gott som oundvikligt, har riksdagen ansett sig böra taga under övervägande, huruvida icke, oaktat föregående års riksdags i ämnet fattade beslut om uppskov med nybyggnaden, denna dock bör inom den närmaste tiden bringas till fullbordan. Av upplysningar, som riksdagens vederbörande utskott i anledning därav inhämtat från byggnadsstyrelsen, framgår, att det beslutade provisoriska intäckandet ännu icke påbörjats och att detta således icke utgör hinder för ett beslut om arbetenas omedelbara fortsättande.

Då vidare det synes ovisst, huruvida de förhoppningar om en pris-sänkning på byggnadsområdet, som åtminstone delvis torde hava legat till grund för föregående års riksdags beslut om uppskov med byggnadens slutförande, kunna komma att inom den närmaste framtiden förverkligas, har riksdagen funnit sig böra nu anvisa anslag för arbetenas omedelbara fortsättande.

I fråga om anslagsbehovet lämnas i en från byggnadsstyrelsen av riksdagens vederbörande utskott härom införskaffad tablå bland annat följande uppgifter:

Beviljat anslag t. o. m. 1919.....	kr. 2,300,000: —
Beräknade medel att utgå till 1919	
års slut	» 1,136,100: —
Återstod av 1919 års anslag vid årets	
slut	kr. 1,163,900: —
Beviljat anslag för år 1920	» 700,000: —
Återstod av beviljade anslag t. o. m. 1920	kr. 1,863,900: —
För år 1920 beräknas åtgå	kr. 2,850,000: —
Återstod av beviljade anslag t. o. m. år 1920	» 1,863,900: —
För år 1920 erforderliga medel utöver redan beviljade	» 986,100: —
» » 1921 » » » » » »	» 2,950,000: —
» » 1922 » » » » » »	» 1,550,000: —
» » 1923 » » » » » »	» 811,500: —
Tillsammans med redan beviljade medel	» 3,000,000: —
utgör således den beräknade totalkostnaden	kr. 9,297,600: —

Såsom härav framgår, skulle för byggnadsarbetenas fortsättande utan avbrott erfordras för år 1920 ett belopp av 986,100 kronor och för år 1921 2,950,000 kronor. Riksdagen har ansett, att dessa belopp böra beviljas å årets tilläggsstat respektive 1921 års riksstat.

Riksdagen får nu anmäla, att riksdagen för fortsättande av *uppförandet av ett centralposthus i Göteborg* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 2,950,000 kronor att utgå av lånemedel.

11:o Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 8) dels medgiva, att för inköp av fastigheter för postverkets räkning, vilkas förvärvande icke utan synnerlig olägenhet kan uppskjutas i avbidan på särskilt riksdagsbeslut, må efter Eders Kungl. Maj:ts prövning och avgörande disponeras ett belopp av högst 200,000 kronor, dels ock för ändamålet för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 200,000 kronor.

Riksdagen har *dels* medgivit, att för *inköp av fastigheter för postverkets räkning*, vilkas förvärvande icke utan synnerlig olägenhet kan uppskjutas i avbidan på särskilt riksdagsbeslut, må efter Eders Kungl. Maj:ts prövning och avgörande disponeras ett belopp av högst 200,000 kronor; *dels ock* för ändamålet för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 200,000 kronor att utgå av lånemedel.

Telegrafverket.

12:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 9) att för fortsättande och avslutande av arbetet med utvidgning av telegrafbyggnaden i Sundsvall för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 270,000 kronor.

Riksdagen, som med hänsyn till de under senaste åren inträffade ytterligare prisstegringarna å byggnadsområdet ansett Eders Kungl. Maj:ts framställning om ökat anslag för ändamålet icke giva anledning till erinran, får alltså nu beträffande anslag å 1921 års stat anmäla, att riksdagen för fortsättande och avslutande av arbetet med utvidgning av telegrafbyggnaden i *Sundsvall* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 270,000 kronor att utgå av lånemedel.

13:o) Såsom riksdagen i särskild skrivelse, nr 356, anmäler, har riksdagen *dels* med ändring av sina i ämnet åren 1918 och 1919 fattade beslut, medgivit,

1) att för telegrafverkets räkning må inköpas en i hörnet av Stortorget och Zakrisvägen i *Strömsunds municipalsamhälle* belägen tomt med en areal av omkring 900 kvadratmeter för en köpeskilling av högst 6,000 kronor;

2) att å berörda tomt må uppföras en telegrafstationsbyggnad för en beräknad kostnad av 122,000 kronor;

3) att för gäldande av en del av köpeskillingen för samma tomt må användas det av riksdagen för inköp av vissa angivna tomter i *Strömsunds municipalsamhälle* för år 1919 anvisade reservationsanslaget av 1,500 kronor;

dels ock för fortsättande och avslutande av arbetet med uppförande av nämnda telegrafstationsbyggnad för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 82,000 kronor att utgå av lånemedel.

14:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 11) att för inköp för telegrafverkets räkning av fastigheten Nynäs villastadstomt

nr 335 i Nynäshamns köping för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 33,000 kronor.

Ifrågavarande fastighet, vilken för närvarande förhyres av telegrafverket enligt kontrakt, som utgår den 1 oktober 1921, inrymmer redan sedan flera år tillbaka telegrafverkstadens matservering för arbetare och tjänstemän. Vid avlagt besök i Nynäshamn har riksdagens vederbörande utskott funnit fastigheten för sitt syfte fullt lämplig. Den är belägen intill verkstaden, och genom omfattande inredningsarbeten har den redan apterats för sitt ändamål.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen för inköp för telegrafverkets räkning av *fastigheten Nynäs villastadstomt nr 335 i Nynäshamns köping* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 33,000 kronor att utgå av lånemedel.

15:o) Såsom riksdagen i särskild skrivelse, nr 316, anmäler, har riksdagen för uppförande av *telegrafstationsbyggnad i Finspång*, för en beräknad kostnad av 198,000 kronor, under titel utgifter för kapitalökning såsom reservationsanslag anvisat, bland annat, å riksstaten för år 1921 ett belopp av 98,000 kronor att utgå av lånemedel.

16:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 13) att för uppförande å den för kronans räkning undantagna tomten nr 61 i Sveg av en gemensam byggnad för telegraf- och postverkens behov, för en beräknad kostnad av 424,000 kronor, för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 50,000 kronor.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen för uppförande å den för kronans räkning undantagna *tomten nr 61 i Sveg* av en gemensam byggnad för telegraf- och postverkens behov, för en beräknad kostnad av 424,000 kronor, för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 50,000 kronor att utgå av lånemedel.

17:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 14) att för uppförande å den telegrafverket tillhöriga tomten nr 4 i kvadraten nr 19 i Motala av en stationsbyggnad, inrymmande jämväl lokaler för postverkets behov, för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 160,000 kronor.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen för uppförande å den telegrafverket tillhöriga *tomten nr 4 i kvadraten nr 19 i Motala* av en stationsbyggnad, inrymmande jämväl lokaler för postverkets behov, för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 160,000 kronor att utgå av lånemedel.

18:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 15), har riksdagen för tillbyggnad av den telegrafverket

tillhöriga byggnaden å *fastigheten nr 20 i Söderhamns första kvarter*, för en beräknad kostnad av 170,000 kronor, för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 85,000 kronor att utgå av lånemedel.

19:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 16) att för uppförande av stationsbyggnad i Vilhelmina för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 82,000 kronor.

Sedan telegrafstation inrättats i Vilhelmina samt rikstelefonnätets växelstation därstädes förändrats till centralstation, har behovet av ändamålsenligare lokaler för telegrafverkets verksamhet å nämnda ort blivit alltmera trängande. För fyllande av detta behov har nu föreslagits uppförande av stationsbyggnad på en tomt, som kommunen utfäst sig att kostnadsfritt tillhandahålla för ändamålet. Därigenom skulle erhållas icke blott tillfredsställande tjänstelokaler utan jämväl ett antal bostadslägenheter för telegrafverkets personal i Vilhelmina, varest bostadsnöden är mycket stor. Med hänsyn till angelägenheten av att ifrågavarande byggnad, vars uppförande beräknats draga en kostnad av 182,000 kronor, färdigställes snarast möjligt, har ett belopp av 100,000 kronor ansetts böra för ändamålet uppföras å tilläggsstaten för år 1920. Återstoden, 82,000 kronor, skulle anvisas å 1921 års stat.

Riksdagen, som funnit sig böra bifalla förevarande framställningar, får alltså beträffande anslag för år 1921 nu anmäla, att riksdagen för uppförande av *stationsbyggnad i Vilhelmina* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 82,000 kronor att utgå av lånemedel.

20:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 17) att *dels* för inköp av fastigheten nr 13 i kvarteret Pelarbacken större i Stockholm med adressnummer 22 vid Östgötagatan samt för påbörjande därstädes av en telefonstationsbyggnad för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 351,000 kronor; *dels ock* för inköp av fastigheten nr 4 i kvarteret Morellträdet i Stockholm med adressnummer 33 vid Bergsgatan samt för påbörjande därstädes av en telefonstationsbyggnad för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 400,000 kronor.

Riksdagen, som med hänsyn till den i ärendet lämnade utredning ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, får anmäla, att riksdagen

dels för inköp av *fastigheten nr 13 i kvarteret Pelarbacken större i Stockholm* med adressnummer 22 vid Östgötagatan samt för påbörjande därstädes av en telefonstationsbyggnad för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 351,000 kronor att utgå av lånemedel;

dels ock för inköp av *fastigheten nr 4 i kvarteret Morellträdet i Stockholm* med adressnummer 33 vid Bergsgatan samt för påbörjande där-

städes av en telefonstationsbyggnad för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 400,000 kronor att utgå av lånemedel.

21:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 18) att för uppförande av arbetarbostäder i Norrköping för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 76,000 kronor.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen för uppförande av *arbetarbostäder i Norrköping* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 76,000 kronor att utgå av lånemedel.

22:o) Vidare har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen (punkt 19) att för uppförande av arbetarbostäder i Östersund för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 116,000 kronor.

Av totalkostnaden för själva byggnaderna, vilken, inberäknat ett belopp av 6,000 kronor för planering och inhägnad m. m., skulle komma att uppgå till 216,000 kronor, har 100,000 kronor ansetts bära uppföras å tilläggsstat för år 1920.

Jämväl anslag för täckandet av kostnaden för inköpet av själva tomten, 18,900 kronor, har befunnits erforderligt under år 1920.

Då trängande behov av bostäder för telegrafverkets arbetare i Östersund synes föreligga, har riksdagen ansett sig bära bifalla förevarande förslag. Riksdagen får alltså beträffande anslag för år 1921 nu anmäla, att riksdagen för uppförande av *arbetarbostäder i Östersund* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 116,000 kronor att utgå av lånemedel.

23:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 20) att för uppförande av arbetarbostäder i Malmö för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 200,000 kronor.

Av totala kostnadsbeloppet 447,376 kronor skulle 200,000 kronor uppföras å riksstaten, medan återstoden med hänsyn till det trängande bostadsbehovet ansetts erforderlig redan under år 1920.

Riksdagen, som ansett sig bära bifalla förevarande förslag, får nu anmäla, att riksdagen för uppförande av *arbetarbostäder i Malmö* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 200,000 kronor att utgå av lånemedel.

24:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 21) att för uppförande av arbetarbostäder i Sundsvall för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 212,000 kronor.

Enligt förevarande förslag skulle kvarteret Krouan i Sundsvall inköpas för ett belopp av 39,200 kronor. Å detta område skulle en första utbyggnad omedelbart verkställas och omfatta två byggnader om vardera 28 eldstäder eller tillhoppa 56 eldstäder. Denna utbyggnad skulle be-

tinga en sammanlagd kostnad av 312,000 kronor. Då Eders Kungl. Maj:ts tillstånd till markköpet erfordras före den 1 oktober 1920 och med hänsyn till nödvändigheten av de ifrågasatta bostadshusens skyndsamma färdigställande har ett belopp av 140,000 kronor ansetts böra anvisas redan å 1920 års tilläggsstat.

Riksdagen, som icke funnit anledning till erinran mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, får alltså beträffande anslag å riksstaten nu anmäla, att riksdagen för uppförande av *arbetarbostäder i Sundsvall* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 212,000 kronor att utgå av lånemedel.

25:o) Eders Kungl. Maj:t har vidare föreslagit riksdagen (punkt 22) *dels* medgiva, att för inköp av fastigheter för telegrafverkets räkning, vilkas förvärvande icke utan synnerlig olägenhet kan uppskjutas i avbidan på särskilt riksdagsbeslut, må efter Eders Kungl. Maj:ts prövning och avgörande disponeras ett belopp av högst 200,000 kronor; *dels ock* för ändamålet för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 200,000 kronor.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen

dels medgivit, att för *inköp av fastigheter för telegrafverkets räkning*, vilkas förvärvande icke utan synnerlig olägenhet kan uppskjutas i avbidan på särskilt riksdagsbeslut, må efter Eders Kungl. Maj:ts prövning och avgörande disponeras ett belopp av högst 200,000 kronor;

dels ock för ändamålet för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 200,000 kronor att utgå av lånemedel.

26:o) Ut i en till riksdagen den 19 mars 1920 avlåten proposition (nr 372) har Eders Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels för anläggning av en radiostation för trafik med Nordamerikas Förenta stater för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor, att utgå av lånemedel,

dels ock, vid bifall härtill, besluta, att de i förslaget till riksstat för år 1921 bland inkomsterna under rubriken »I. Fast upplåning» upptagna lånemedel skola höjas med 2,000,000 kronor.

Såsom i propositionen omförmäls, ombesörjes för närvarande telegraftrafiken mellan Sverige och Nordamerika huvudsakligen på två vägar, nämligen antingen över England eller över Frankrike, till vilka länder kabelförbindelser, som ägas av det Store nordiske telegrafskab i Köpenhamn, utgå från Sveriges västkust. Till följd av den ofantliga ökningen i trafiken äro de transatlantiska förbindelserna numera icke tillräckliga

för trafikens snabba tillgodoseende, utan avsevärd försening av telegrammen förekommer i stor utsträckning. Och ej heller har den nya telegrafförbindelsen, som öppnats inom den nya norska radiostationen i Stavanger, medfört någon mera märkbar förbättring med avseende å telegrammens befordringstider. Enda utvägen att för vårt lands del åstadkomma en ändring till det bättre i dessa förhållanden har därför ansetts vara anläggandet av en radiostation av sådan storlek, att tekniskt tillfredsställande telegrafförbindelse med Amerika kan åstadkommas. Efter de under krigsåren vunna erfarenheterna om svårigheten att under tider av utrikespolitisk spänning upprätthålla förbindelserna med länderna på andra sidan Atlanten torde en sådan anläggnings betydelse för vårt land ligga i öppen dag. Kommerskollegium har ock i sitt tillstyrkande utlåtande ansett sig kunna uttala det omdömet, att de med stationens anläggning och drift förbundna ekonomiska risker mer än väl uppvägas av den ifrågasatta stationens betydelse i synnerhet för befordrandet av våra handels- och sjöfartsförbindelser med Nordamerika, främst Nordamerikas Förenta Stater, och stationens därav följande nytta för vårt lands ekonomiska utveckling.

Med hänsyn härtill och då statsmakternas beslut i ärendet ansetts vara en så gott som nödvändig betingelse för att telegrafstyrelsen skall kunna komma till uppgörelse angående den korresponderande radiostationen å andra sidan Atlanten, har riksdagen ansett sig böra fatta beslut om anläggandet av en dylik radiostation, oaktat någon närmare utredning rörande förslaget genomförande icke ännu föreligger.

I avseende å det tekniska utförandet av stationsanläggningen framgår av den lämnade utredningen, att ett flertal olika system, företrädda av skilda bolag, därvid kan komma i användning. Telegrafstyrelsen har från dessa olika bolag under hand infordrat förslag med approximativa kostnadsuppgifter. Något val av system har dock ännu icke ägt rum, utan befinner sig detta spörsmål alltjämt på den förberedande utredningens stadium. I propositionen har emellertid betonats önskvärdheten av att stationen snarast möjligt bringas till fullbordan. I anledning härav får riksdagen, under erinran om den alltjämt fortgående utvecklingen på radioteknikens område, framhålla, att nyssnämnda önskemål om anläggningens snara färdigställande icke må tillgodoses med åsidosättande av intresset utav att erhålla en stationsanläggning, som under sitt framtida bruk visar sig besitta en i möjligaste mån teknisk fulländning.

Beträffande frågan om anslag för ändamålet har riksdagen icke funnit anledning till erinran mot att, såsom Eders Kungl. Maj:t föreslagit, ett belopp av 2,000,000 kronor nu avsättes å 1921 års riksstat. För rätt

till användningen av detta belopp har riksdagen ansett böra göras till förutsättning att i sammanhang med blivande framställning om ytterligare anslag närmare planer och kostnadsförslag rörande utförandet av anläggningen underställas riksdagens prövning.

Under åberopande av vad riksdagen sålunda anfört, får riksdagen anmäla, att riksdagen för anläggning av en *radiostation* för trafik med Nordamerikas Förenta Stater för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor, att utgå av lånemedel.

Beträffande Eders Kungl. Maj:ts förslag om höjning av inkomstiteln »Fast upplåning» anmäler riksdagen sitt beslut i annat sammanhang.

27:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 23) *dels* att för fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 15,000,000 kronor; *dels ock* att i avbidan på den proposition, som kunde komma att avlåtas i ämnet, för anläggning av en kabel för riksledningar mellan Stockholm och Göteborg för år 1921 beräkna ett reservationsanslag av 10,000,000 kronor.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en den 16 januari 1920 till riksdagen avlåten proposition (nr 48) föreslagit riksdagen att för anläggning av ovanberörda kabel för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 10,000,000 kronor.

Såsom av den i statsverkspropositionen lämnade redogörelsen framgår har redan av departementschefen företagits en avsevärd nedsättning i de belopp, som telegrafstyrelsen funnit böra för utveckling av statens telefon- och telegrafväsende anvisas för åren 1920 och 1921.

I betraktande härav och med hänsyn jämväl till den stora betydelse den fortsatta utvecklingen av statens telefon- och telegrafväsende äger för landets samfärdsel och näringsliv, har riksdagen ansett någon ytterligare reduktion i de begärda anslagen icke kunna ifrågakomma.

Riksdagen får alltså nu beträffande riksstaten för år 1921 anmäla, att riksdagen *för fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 15,000,000 kronor att utgå av lånemedel.

Såsom riksdagen i särskild skrivelse nr 61 anmält har riksdagen vidare för anläggande av en *kabel för riksledningar mellan Stockholm och Göteborg* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 10,000,000 kronor, att utgå av lånemedel.

Statens järnvägar.

28:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 24) att för anläggning av huvudrangerbangård vid Hallsberg jämte därmed sammanhängande arbeten för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

Riksdagen har för anläggning av *huvudrangerbangård vid Hallsberg jämte därmed sammanhängande arbeten* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor att utgå av lånemedel.

29:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 25) att för ombyggnad av bangården vid Storvik för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 200,000 kronor.

Riksdagen har för *ombyggnad av bangården vid Storvik* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 200,000 kronor att utgå av lånemedel.

30:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 26) att för anordnande av nya stationer och mötesplatser för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 185,000 kronor.

Härjämte har å tilläggsstat för år 1920 för enahanda ändamål äskats ett anslag av 98,900 kronor.

Mot inrättande av den med Eders Kungl. Maj:ts framställning avsedda mötesplatsen vid Ope samt den därför beräknade kostnaden liksom beträffande anslaget å tilläggsstat, har riksdagen icke haft något att erinra.

Riksdagen får nu anmäla, att riksdagen för anordnande av *nya stationer och mötesplatser* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 185,000 kronor att utgå av lånemedel.

31:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 27) att för utförande av spåranordningar i anslutning till förefintliga spårssystem för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 842,000 kronor.

Förutom ovan angivna belopp 842,000 kronor, har vidare för samma ändamål å 1920 års tilläggsstat äskats ett anslag å 645,600 kronor, varav ett belopp av 300,000 kronor är avsett för nya spåranläggningar samt 345,600 kronor beräknats såsom erforderligt konjunkturtillägg för täckandet av kostnaderna för vissa tidigare beslutade arbeten.

Av den i ärendet lämnade utredningen framgår att de till utförande föreslagna arbetena erfordras för att trafikdriften skall kunna försiggå på ett tillfredsställande sätt. Förlängningen av mötesspårerna å vissa stationer har nödvändiggjorts i och med införandet av lokomotiv av kraftigare typ, varigenom det blivit möjligt att tillkoppla

längre tågsätt. Vidkommande utläggningen av tredje tågspår har erfarenheten givit vid handen, att med den ständiga stegring i tågrörelsen, som alltmer framträder å vissa järnvägslinjer, befintliga tvenne tågspår å stationer icke äro tillräckliga för trafikens behöriga skötande. Jämväl de föreslagna anordningarna av utdragsspår samt bättre utrymmen för frilastning och uppställning av vagnar synas avse trafikbehov, vilkas tillgödoseende icke bör tillbakavisas.

Riksdagen har därför funnit sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag. Riksdagen får alltså beträffande anslag å riksstaten nu anmäla, att riksdagen för utförande av *spårplaneringar i anslutning till förefintliga spårssystem* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 842,000 kronor att utgå av lånemedel.

32:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 28) har riksdagen för utförande av *anläggningar vid kol- och vattenstationer* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 178,000 kronor att utgå av lånemedel.

33:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 29) att för utförande av speciella anläggningar å bangårdar för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 114,000 kronor.

Såsom konjunkturtillägg å det av 1919 års riksdag för liknande ändamål beviljade anslaget erfordras å tilläggsstat för år 1920 ett belopp av 5,000 kronor.

Riksdagen, som funnit sig böra bifalla de i ämnet gjorda framställningarna, får beträffande anslag å riksstaten nu anmäla, att riksdagen för utförande av *speciella anläggningar å bangårdar* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 114,000 kronor att utgå av lånemedel.

34:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 30) att för anläggande av ytterligare ett järnvägsspår från Örebro över Hallsberg till Laxå för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen för anläggande av *ytterligare ett järnvägsspår från Örebro över Hallsberg till Laxå* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor att utgå av lånemedel.

35:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 31) att för anläggande av ytterligare ett järnvägsspår från Tranås till Aneby och från Sandsjö till Sävsjö för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor.

Riksdagen för anmäla, att riksdagen för anläggande av *ytterligare ett järnvägsspår från Tranås till Aneby och från Sandsjö till Sävsjö* för

år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor att utgå av lånemedel.

36:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 32) att för omläggning av statsbanelinjen Källered—Lindome för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 600,000 kronor.

Kostnaderna för den ifrågasatta linjeomläggningen har med gällande priser uppskattats till 1,200,000 kronor, därvid jämväl inberäknats utgifter för markförvärv till den omfattning, som erfordras för dubbelspårig linje. De erforderliga anslagsbeloppen skulle fördelas på åren 1920—1922 med respektive 100,000 kronor, 600,000 kronor och 500,000 kronor.

Riksdagen, som funnit sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, får alltså beträffande anslag å riksstaten nu anmäla, att riksdagen för *omläggning av statsbanelinjen Källered—Lindome* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 600,000 kronor att utgå av lånemedel.

37:o) Eders Kungl. Maj:t har (punkt 33) föreslagit riksdagen att för anläggande av malmvagnsverkstad vid Notviken för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 380,000 kronor.

Med hänsyn till den i ärendet lämnade utredningen har riksdagen funnit sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Tillkomsten av ifrågavarande anläggning kommer, såsom av departementschefen anförts, med all sannolikhet att medföra behov av anslag till arbetarebostäder för verkstadspersonal. Med denna frågas avgörande har emellertid på i propositionen anförda skäl ansetts böra tillvidare anstå. Riksdagen förutsätter att nämnda angelägenhet snarast upptages till behandling, så att förslag i ämnet kan föreläggas riksdagen i sammanhang med blivande äskanden om anslag till själva verkstadsanläggningen.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen för anläggande av *malmvagnsverkstad vid Notviken* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 380,000 kronor att utgå av lånemedel.

38:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 34) att för anordnande av innertak i vissa verkstadslokaler vid huvudverkstäderna i Örebro och Bollnäs för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 400,000 kronor.

Riksdagen har för anordnande av *innertak i vissa verkstadslokaler vid huvudverkstäderna i Örebro och Bollnäs* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 400,000 kronor att utgå av lånemedel.

39:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 35) att för uppförande av ny lokomotivstation vid Örebro för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 685,000 kronor.

Riksdagen har för uppförande av *ny lokomotivstation vid Örebro* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 685,000 kronor att utgå av länemedel.

40:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 36) att för uppförande av en ny lokomotivstation vid Charlottenberg för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 250,000 kronor.

Riksdagen har för uppförande av en *ny lokomotivstation vid Charlottenberg* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 250,000 kronor att utgå av länemedel.

41:o) Under erinran att för nedannämnda ändamål jämväl å tilläggsstaten äskats ett anslag av 97,000 kronor, får riksdagen beträffande 1921 års stat anmäla, att riksdagen för utförande av *anordningar för förbättrad driftsekonomi* vid vissa lokomotivstationer för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 100,000 kronor att utgå av länemedel.

42:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 38) att för husbyggnader år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 3,361,300 kronor.

För nya husbyggnads- och fastighetsförvärv har 1918 års lagtima riksdag beviljat 3,861,700 kronor, vartill kommer ett av 1919 års lagtima riksdag anvisat tilläggsanslag av 1,435,100 kronor.

1918 års lagtima riksdag har för samma ändamål anvisat tillhoppa 6,836,100 kronor.

Såsom härav framgår och jämväl av departementschefen framhållits, innebära de nu framlagda anslagsäskandena en avsevärd reduktion av vad som under de senare åren begärts och blivit beviljat. Anledningen härtill är delvis att söka i den omständigheten, att bostadsförhållandena för den del av statens järnvägars personal, som bebor statens järnvägars egna fastigheter, från och med den 1 juli 1920 bliva helt förändrade. I stället för att denna personalgrupp hittills erhållit bostaden såsom naturaförmån, skall framdeles hyra erläggas för densamma. Under sådana förhållanden får, såsom ock av järnvägsstyrelsen framhållits, det anses välbetänkt att, tills erfarenhet om begärligheten av statens järnvägar tillhöriga hus vunnits, inskränka uppförandet av bostäder endast till sådana platser, där detta är oundgängligen nödvändigt. Riksdagen vill emellertid framhålla angelägenheten av att vid husbyggnadernas planerande och uppförande iakttagas de möjligheter till inskränkningar och förenklingar, som med tillgodoseende av vederbörande boställshavares

befogade önskemål kunna företagas. Icke minst ur synpunkten av personalens eget intresse utav att erhålla så måttliga bostadshyror som möjligt, synes detta vara av omständigheterna påkallat.

I fråga om anslaget till bostadshus vid Dingle, avsett för automobiltrafiken å vägarna Dingle—Hunnebostrand och Dingle—Fjällbäcka har riksdagen funnit möjlighet böra beredas järnvägsstyrelsen att förlägga byggnaderna till annan plats, för det fall, att sådant med hänsyn till trafikförhållandena befinnes lämpligt.

Riksdagen, som sålunda funnit sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, får beträffande anslag å riksstaten alltså nu anmäla, att riksdagen för *husbyggnader* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 3,361,300 kronor att utgå av lånemedel.

43:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 39) har riksdagen medgivit,

dels att tomter må av statens järnvägar med tomträtt upplåtas från det statens järnvägar tillhöriga, för egnahemsbyggnader avsedda område vid Notviken,

dels ock att av statens järnvägars förlagsmedel må, i huvudsaklig överensstämmelse med de i statsrådsprotokollet över civilärenden för den 7 januari 1920 angivna grunder, till vid statens järnvägar fast anställd person, åt vilken dylik tomt upplåtes, utlämnas lån till ett sammanlagt belopp av 200,000 kronor, ävensom att med nämnda förlagsmedel må bestridas ersättning för byggnad eller annan å tomt verkställd anläggning, då sådan skall av statens järnvägar från tomtinnehavare lösas.

44:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 40) har riksdagen för anordnande av *skenfria vägkorsningar* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 250,000 kronor att utgå av lånemedel.

45:o) På sätt Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen (punkt 41) har riksdagen för anläggande av *telegraf- och sektionstelefonledningar* samt för utförande av *kabelarbeten* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 396,000 kronor att utgå av lånemedel.

46:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 42) har riksdagen för utförande av *elektriska belysningsanläggningar* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 350,000 kronor att utgå av lånemedel.

47:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 43) att för utförande av växel- och signalsäkerhetsanläggningar för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor.

Riksdagen, som med hänsyn till nödvändigheten att i möjligaste mån tillgodose trafiksäkerheten å statens järnvägar ansett sig böra bi-

falla Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, får anmäla, att riksdagen för utförande av *växel- och signalsäkerhetsanläggningar* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor att utgå av lånemedel.

48:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 44) har riksdagen för åtgärder till *förhindrande av störningar i svagströmsledningarna vid bandelen Kiruna—Riksgränsen* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 500,000 kronor att utgå av lånemedel.

49:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 45) att för elektrifiering av statsbanelinjen Kiruna—Svartön för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 8,700,000 kronor.

Totala kostnaderna för elektrifiering av ifrågavarande linje Kiruna—Svartön, frånräknat utgifterna för de elektriska lokomotiven, vilka kostnader upptagas under »Rullande materiel», beräknas med nuvarande priser komma att uppgå till 22,200,000 kronor, i vilket belopp även ingå kostnader för åtgärder för förhindrande av störningar i svagströmsledningarna till följd av elektrifieringen. Några kostnader för ändring eller förstärkning av spår- och broöverbyggnaderna på grund av elektrifieringen erfordras däremot ej. Frånträdes det redan beviljade beloppet av 5,500,000 kronor, återstår sålunda ett för ändamålet erforderligt belopp av 16,700,000 kronor. Härav ha 8,000,000 kronor ansetts böra vara disponibla redan år 1920 samt återstående beloppet år 1921.

Då riksdagen, i likhet med departementschefen, funnit utredningen i ärendet giva vid handen, att det för vinnande av ett ekonomiskt gynnsamt resultat av elektrifieringen av ifrågavarande bansträcka är av stor betydelse, att dess fullbordande i möjligaste mån påskyndas, har riksdagen ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts i ärendet framställda förslag. Riksdagen får alltså beträffande anslag å riksstaten nu anmäla, att riksdagen för *elektrifiering av statsbanelinjen Kiruna—Svartön* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 8,700,000 kronor att utgå av lånemedel.

50:o) Såsom riksdagen i särskild skrivelse, nr 315, anmäler, har riksdagen för *elektrifiering av statsbanelinjen Stockholm—Göteborg* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 23,000,000 kronor att utgå av lånemedel.

51:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 47) har riksdagen för utförande av *vissa arbeten å bandelen Kristinehamn—Mora för ökande av dess trafikkapacitet* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 250,000 kronor att utgå av lånemedel.

52:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 48) att för utförande av vissa kompletteringsarbeten å bandelen Orsa—Sveg för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 480,000 kronor.

Riksdagen har för utförande av *vissa kompletteringsarbeten å bandelen Orsa—Sveg* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 480,000 kronor att utgå av lånemedel.

53:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 49) att för ordnande av brandväsendet vid statens järnvägar för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 50,000 kronor.

Enahanda belopp, 50,000 kronor, är för ändamålet äskat jämväl å tilläggsstat för år 1920.

Riksdagen, som icke funnit anledning till erinran mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, får alltså beträffande 1921 års stat anmäla, att riksdagen för *ordnande av brandväsendet vid statens järnvägar* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 50,000 kronor att utgå av lånemedel.

54:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 50) att såsom dispositionsanslag för oförutsedda och mindre arbeten för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor.

Riksdagen, som icke ansett någon nedsättning av de äskade beloppen böra ifrågakomma och ej heller funnit anledning till erinran mot att järnvägsstyrelsens dispositionsrätt över ifrågavarande anslag utsträcker på sätt i statsrådsprotokollet angivits, får beträffande anvisande av medel å riksstaten nu anmäla, att riksdagen såsom *dispositionsanslag för oförutsedda och mindre arbeten* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor att utgå av lånemedel.

55:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 51) att till fortsättning av statsbanan Sveg—Brunflo för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor.

Med hänsyn till önskvärdheten av, att det i företaget redan nedlagda kapitalet snarast möjligt göres räntebärande, har riksdagen funnit sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Riksdagen får beträffande anslag å riksstaten nu anmäla, att riksdagen till fortsättning av *statsbanan Sveg—Brunflo* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor att utgå av lånemedel.

56:o) Uti två inom riksdagen väckta likalydande motioner har hemställts, att riksdagen måtte besluta att till fortsättning av statsbanan Sveg—Hede för år 1921 bevilja ett anslag av 1,200,000 kronor.

För statsbanan Sveg—Hede, vars anläggande beslutades vid 1912 års riksdag, har hittills anvisats sammanlagt 2,450,000 kronor. Det för år 1919 beviljade anslaget, 1,200,000 kronor, är ännu icke för-

brukat, utan har avsetts att komma till användning först under åren 1920 och 1921.

Riksdagen finner det av motionärerna framförda önskemålet om bättre kommunikationer för Härjedalen genom ett snabbare bedrivande av arbetena å nämnda banbyggnad värt beaktande. Riksdagen vill erinra, att en avsevärd tid förflutit, sedan riksdagen fattade sitt beslut om ifrågavarande järnvägsanläggning. Då, enligt vad som framgår såväl av den i motionerna lämnade utredningen som av vad länsstyrelsen i Jämtlands län i en riksdagens vederbörande utskott tillhandakommen framställning i ämnet anfört, för Härjedalens del stort behov av järnvägsförbindelser föreligger, har riksdagen funnit goda skäl tala för, att arbetena å statsbanan Sveg—Hede bedrivs i raskare takt, än som förutsatts i den av järnvägsstyrelsen i detta hänseende lämnade redogörelse.

Riksdagen, som behjärtat vad länsstyrelsen i övrigt anfört i sin ovannämnda framställning angående de för ortsbefolkningen uppkommande svårigheter genom banbyggets fördröjande, har funnit sig böra i så måtto tillmötesgå motionärerna, att riksdagen för ändamålet uppfört ett belopp av 500,000 kronor på 1921 års stat.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen till fortsättning av *statsbanan Sveg—Hede* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 500,000 kronor att utgå av skattemedel.

57:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 52) att till fortsättning av inlandsbanan mellan Volgsjön och Gällivare för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 3,400,000 kronor.

I sammanhang med denna anslagsfråga har riksdagen till behandling förehaft åtskilliga inom riksdagen väckta motioner avseende höjning av förevarande anslag.

Till fortsättande av arbetena å inlandsbanan hade av järnvägsstyrelsen äskats 1,900,000 kronor för år 1920 och 7,000,000 kronor för år 1921. Det å tilläggsstaten begärda anslaget var avsett att fördelas med 1,000,000 kronor å södra delen och med 900,000 kronor å norra delen. Av det för år 1921 äskade anslaget, 7,000,000 kronor skulle 800,000 kronor användas för arbetena å norra delen.

Med de sålunda för norra delen avsedda anslagsbeloppen skulle enligt uppgjord plan bandelen Gällivare—Porjus kunna slutgiltigt färdigställas under år 1920 och överbyggnaden till bron över Luleälven uppsättas vintern 1920—1921, varjämte under sistnämnda år rälsen skulle framdragas till Harsprångets trafikplats.

Vidkommande inlandsbanans södra del skall enligt järnvägsstyrelsens plan arbetena under den närmaste framtiden omfatta banans framdragande uppemot Storumans station strax norr om banans övergång över Ume älv, varigenom därvarande såväl ur odlings- som skogsbrukssynpunkt viktiga bygder skulle bliva satta i förbindelse med järnväg.

Departementschefen har emellertid ansett sig böra företaga en sänkning till 3,400,000 kronor i det av järnvägsstyrelsen för år 1921 begärda anslagsbeloppet 7,000,000 kronor. Det sålunda i statsverkspropositionen äskade anslaget, 3,400,000 kronor, är avsett för inlandsbanans södra del. Det belopp, som enligt järnvägsstyrelsens plan skulle utgå för år 1920, har departementschefen däremot tillstyrkt oförändrat.

För den nordligaste av tvärbanorna till inlandsbanan, den beslutade, men ännu icke påbörjade banan Jörn—Gubblijaur, har intet anslag begärts av Eders Kungl. Maj:t.

Riksdagen har icke förbisett det behjärtansvärda i de av motionärerna framförda önskemålen beträffande bättre järnvägsförbindelser inom Norrbottens kommunikationsfattiga bygder. Men, såsom förut framhållits, göra rådande dyrtid och statens hårt belastade budget det nödvändigt att vid beviljandet av anslag till statens affärsdrivande verk i huvudsak inskränka dessa anslag till sådana företag, som antingen befinnas oundgängligen vara av behovet påkallade eller ock synas böra företagas med hänsyn därtill, att desamma trots höga anläggningskostnader kunna väntas giva god avkastning.

På grund härav och då, såsom av järnvägsstyrelsen anförts, det måste anses oekonomiskt att utsträcka arbetena å de norrländska järnvägsanläggningarna till alltför många arbetsplatser, varigenom arbetena skulle komma att bedrivas med otillräckliga årliga anslag, har riksdagen funnit sig icke kunna bifalla de av motionärerna gjorda framställningarna i vidare mån än att riksdagen ansett sig böra företaga en höjning i det å riksstaten äskade anslaget med 800,000 kronor, vilket belopp är avsett för fortsättande av arbetena å norra delen av inlandsbanan, i enlighet med järnvägsstyrelsens i detta hänseende framlagda, i statsverkspropositionen återgivna plan.

Mot Eders Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställningar har riksdagen i övrigt icke funnit anledning till erinran.

Under återopande av vad riksdagen sålunda anfört får riksdagen beträffande 1921 års stat anmäla, att riksdagen till *fortsättning av inlandsbanan mellan Volgsjön och Gällivare* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 4,200,000 kronor att utgå av lånemedel.

58:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 53) att till fortsättning av statsbanan Forsmo—Hoting för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 2,600,000 kronor.

Riksdagen har till fortsättning av *statsbanan Forsmo—Hoting* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 2,600,000 kronor att utgå av lånemedel.

59:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 54) att till fortsättning av statsbanan Hällnäs—Stensele för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor.

Riksdagen, som icke funnit anledning till erinran mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning, får anmäla, att riksdagen till fortsättning av *statsbanan Hällnäs—Stensele* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor att utgå av lånemedel.

60:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 55) att till fortsättning av statsbanan Umeå—Holmsund för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 1,100,000 kronor.

För ifrågavarande ändamål skulle erfordras ett tilläggsanslag för år 1920 av 900,000 kronor samt för år 1921 ett anslag av 1,100,000 kronor.

Med tillkännagivande att riksdagen ansett sig böra bifalla förevarande förslag får riksdagen beträffande anslag å riksstaten nu anmäla, att riksdagen till fortsättning av *statsbanan Umeå—Holmsund* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 1,100,000 kronor att utgå av lånemedel.

61:o) Beträffande Eders Kungl. Maj:ts förslag angående anslag för en statsbana från Hultebo station å statsbanan Dagarn—Hultebo till Riddarhyttans gruvfält (punkt 56) har riksdagen, såsom riksdagen i särskild skrivelse, nr 371, anmält, funnit förevarande förslag icke till någon riksdagens åtgärd föranleda.

62:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 57) att för inköp av mark, som erfordras för utvidgning av vissa järnvägsstationer och för blivande dubbelspårordningar, för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 700,000 kronor.

Av innevarande riksdag har för ifrågavarande ändamål begärts 300,000 kronor för år 1920 och 700,000 kronor för år 1921. Häremot har riksdagen intet att erinra.

Riksdagen får alltså beträffande 1921 års stat anmäla, att riksdagen för *inköp av mark, som erfordras för utvidgning av vissa järnvägsstationer och för blivande dubbelspårordningar*, för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 700,000 kronor att utgå av lånemedel.

63:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 58) att för anskaffning av rullande materiel vid statens järnvägar för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 7,000,000 kronor.

Sammanlagda kostnaden av anslagsmedel för rullande materiel skulle uppgå till 9,000,000 kronor, varav ett belopp av 2,000,000 kronor för anskaffning av elektriska lokomotiv borde anvisas på tilläggsstat för år 1920.

Riksdagen, som med hänsyn till den i ärendet lämnade utredningen ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, får beträffande anslag å riksstaten nu anmäla, att riksdagen för anskaffning av *rullande materiel* vid statens järnvägar för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 7,000,000 kronor att utgå av lånemedel.

64:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 59) att för införande av genomgående tryckluftbroms beträffande statens järnvägars rullande materiel för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 2,300,000 kronor.

För ifrågavarande ändamål erfordras för år 1921 ett anslag å 2,300,000 kronor, vartill kommer ett belopp av 300,000 kronor, utgörande tilläggsanslag för år 1920.

Riksdagen, som icke funnit anledning till erinran mot vad sålunda föreslagits, får beträffande anslag å riksstaten nu anmäla, att riksdagen för införande av *genomgående tryckluftbroms beträffande statens järnvägars rullande materiel* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 2,300,000 kronor att utgå av lånemedel.

65:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 60) har riksdagen för *nya inventarier vid statens järnvägar* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor att utgå av lånemedel.

66:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 61) att för ökat förlag vid statens järnvägar för år 1921 anvisa ett förslagsanslag, högst, 2,000,000 kronor.

Av riksdagens vederbörande utskott tillhandakomna upplysningar rörande den nuvarande tillgången på förlagskapital vid statens järnvägar framgår, att en ökning av detta kapital visserligen alltjämt synes önskelig, men att behovet därav icke är större än att den nu föreslagna höjningen torde åtminstone tillsvidare kunna undvikas. Med hänsyn härtill har riksdagen icke ansett det erforderligt, att det under ifrågavarande punkt äskade anslagsbeloppet nu ställes till Eders Kungl. Maj:ts förfogande.

Riksdagen får anmäla, att Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag icke av riksdagen bifallits.

Statens vattenfallsverk.

67:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 62) att för fortsättande av arbetena med Södertälje kanals ombyggnad för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 1,100,000 kronor.

Enligt vad vattenfallsstyrelsen meddelat, beräknas numera totalkostnaden för ombyggnaden komma att uppgå till omkring 13,000,000 kronor. För arbetenas fortsättande åren 1920 och 1921 har vattenfallsstyrelsen begärt sammanlagt 5,600,000 kronor, därvid styrelsen förutsatt, att arbetena å kanalen skulle så bedrivas, att desamma kunde vara avslutade år 1923.

Såsom vattenfallsstyrelsen emellertid vidare meddelat, skulle för bedrivande under åren 1920 och 1921 av enbart slussbyggnadsarbetena, vilka för undvikande av förluster böra färdigställas å kortast möjliga tid, erfordras, utöver för år 1920 tillgängliga medel, ett belopp av tillhoppa omkring 3,300,000 kronor. Departementschefen har dock icke ansett sig kunna förorda, att av 1920 års riksdag för kanalens ombyggnad äskades högre belopp än 2,200,000 kronor, varav hälften på tilläggsstat för år 1920 och hälften på 1921 års stat. Skulle förhållandena nästföljande år så medgiva, kunde anvisande av det återstående för själva slussbyggnadsarbetena erforderliga beloppet, 1,100,000 kronor, äga rum å 1921 års tilläggsstat.

Då riksdagen icke funnit anledning till erinran mot den av departementschefen angivna planen för lösningen av de genom dyrtiden uppkomna svårigheterna att bringa detta företag till fullbordan, har riksdagen ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag; och får riksdagen beträffande anslag å riksstaten nu anmäla, att riksdagen för fortsättande av arbetena med *Södertälje kanals ombyggnad* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 1,100,000 kronor att utgå av lånemedel.

68:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 63) att dels bemyndiga Eders Kungl. Maj:t att godkänna de avtal, som i huvudsaklig överensstämmelse med i statsrådsprotokollet angivna grunder kunna träffas med vederbörande intressenter angående reglering och upprensning av Motala ström mellan sjöarna Roxen och Glan; dels ock till bestridande av å kronan belöpande kostnader för påbörjande av ifrågavarande företag för år 1921 såsom reservationsanslag anvisa ett belopp av 100,000 kronor.

Med hänsyn till de fördelar, icke minst för det allmänna, som synas vara att vinna genom att staten i detta fall ingriper för att ena de i planen intresserade till samverkan om det ifrågasatta företagens utförande, har riksdagen ansett sig böra bifalla förevarande förslag.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen *dels* bemyndigat Eders Kungl. Maj:t att godkänna de avtal, som i huvudsaklig överensstämmelse med de i statsrådsprotokollet över civilärenden den 7 januari 1920 angivna grunder kunna träffas med vederbörande intressenter angående *reglering och upprensning av Motala ström mellan sjöarna Roxen och Glan;*

dels ock till bestridande av å kronan belöpande kostnader för påbörjande av ifrågavarande företag för år 1921 såsom reservationsanslag anvisat ett belopp av 100,000 kronor att utgå av lånemedel.

69:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 64) att för elektrisk 50-periodsutrustning för Trollhätte kraftstation för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen för *elektrisk 50-periodsutrustning för Trollhätte kraftstation* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 500,000 kronor att utgå av lånemedel.

70:o) Vidare har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen (punkt 65) att för profilreglering av Göta älv mellan Trollhättan och Vargön på extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 1,300,000 kronor.

Riksdagen, som med hänsyn till den i ärendet lämnade utredningen funnit sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, får anmäla, att riksdagen för *profilreglering av Göta älv mellan Trollhättan och Vargön* på extra stat för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 1,300,000 kronor att utgå av lånemedel.

71:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 66) att för andra utbyggnaden av Porjus kraftstation för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 1,100,000 kronor.

Det för nu förevarande arbeten erforderliga anslaget har ansetts böra anvisas att utgå med 1,050,000 kronor under år 1920 och 1,100,000 kronor under år 1921.

Riksdagen, som icke funnit anledning till erinran mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, får beträffande anslag å riksstaten nu anmäla, att riksdagen för *andra utbyggnaden av Porjus kraftstation* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 1,100,000 kronor att utgå av lånemedel.

72:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 67) att för första utbyggnaden av en kraftstation vid Harsprånget för år 1921

anvisa ett reservationsanslag av 4,000,000 kronor, att användas enligt i statsrådsprotokollet angivna grunder.

Såsom av den i statsverkspropositionen lämnade redogörelsen framgår, utgör förverkligandet av aktiebolaget Elektrosalpeters planer på åstadkommande av en elektro-kemisk industrialanläggning en avgörande förutsättning för beviljande av medel till ett första utbyggande av Harsprångets kraftstation inom den jämförelsevis korta tid, varom alternativt här är fråga. Med hänsyn till vad i ärendet upplysts rörande de goda möjligheter att avsätta kraft, som tillförsäkrats staten för fall att bolagets anläggningar verkligen komma till stånd, har riksdagen ansett att under nu angiven förutsättning medel för ändamålet böra beviljas med av Eders Kungl. Maj:t äskade belopp.

Skulle åter nämnda bolags ifrågavarande optionsrätt, som utgår den 1 juli 1920, icke bliva begagnad, och bindande avtal om andra ifrågasatta kraftleveranser i tillräcklig utsträckning ej heller komma till stånd, synas arbetena å ifrågavarande kraftstationsbyggnad böra bedrivas i betydligt mindre omfattning. De böra då enligt riksdagens mening begränsas till vissa sådana förberedande arbeten, vilkas utförande kan beräknas draga lång tid. Härigenom bleve det nämligen möjligt att framdeles, då med hänsyn till sannolikt uppkommande nya kraftbehov ett snabbt utbyggande befinnes önskligt, åstadkomma detta jämförelsevis hastigt.

Beträffande storleken av de anslagsbelopp, som uti sistnämnda fall kunna finnas erforderliga, bör uppmärksammas, att utav redan för kraftstationsanläggningen anvisade medel, sammanlagt 4,500,000 kronor, ett avsevärt belopp före detta års ingång ännu icke kommit till användning. Vid sådant förhållande och då sistnämnda för år 1920 disponibla del, förstärkt med det i detta fall för år 1920 avsedda tilläggsanslaget av 1,000,000 kronor, synes tillräcklig för bestridande av kostnaderna för de förberedande arbeten, som, därest ovanberörda kraftleveranser icke komma till stånd, under den närmaste tiden och intill dess 1921 års riksdag underkastat ärendet ny prövning, dock böra komma till utförande, har riksdagen icke ansett det erforderligt att i nu angivet fall någon del av det å 1921 års riksstat upptagna beloppet av 4,000,000 kronor redan för närvarande ställes till förfogande för själva kraftstationsanläggningen.

Såsom riksdagen här nedan i sammanhang med frågan om anslag för utförande av distributionsanläggningar m. m. framhåller, har riksdagen emellertid, för att i möjligaste mån tillmötesgå kraven på ökat anslag för åstadkommande av en utsträckt elektrifiering av landsbygden, funnit sig böra medgiva, att det mindre belopp av 2,000,000

kronor, som departementschefen alternativt ansett böra för år 1921 beviljas för Harsprångets utbyggande, i stället må användas för åstadkommande av bygdenätens utvidgning. Återstoden, 2,000,000 kronor, av det å riksstaten anvisade beloppet, bör därvid reserveras för att ett kommande år användas efter av riksdagen då godkända grunder.

Under återopande av vad riksdagen sålunda anfört får riksdagen beträffande anslag å riksstaten nu anmäla, att riksdagen för *första utbyggnaden av en kraftstation vid Harsprånget* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 4,000,000 kronor, att användas enligt här ovan angivna grunder och att utgå av lånemedel.

73:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 68) att för Stora Lule älvs reglering för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor.

Förutom det nu å riksstat äskade anslaget, 1,500,000 kronor, har för år 1920 begärts ett belopp av 1,400,000 kronor. Återstoden skulle anvisas å 1922 års riksstat.

Riksdagen, som funnit sig böra bifalla förevarande förslag, får beträffande anslag å riksstaten nu anmäla, att riksdagen för *Stora Lule älvs reglering* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor att utgå av lånemedel.

74:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 69) att för första utbyggnaden av statens kraftstation vid Motala för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 2,700,000 kronor.

Riksdagen, som funnit den i ärendet lämnade utredningen ådagalägga angelägenheten av att ifrågavarande anläggning snarast färdigställes och som förty ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, får beträffande anslag å riksstaten nu anmäla, att riksdagen för första utbyggnaden av *statens kraftstation vid Motala* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 2,700,000 kronor att utgå av lånemedel.

75:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 70) att för utförande av distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten för statens kraftverk för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 6,000,000 kronor.

I två inom riksdagen väckta, likalydande motioner har hemställts, att riksdagen måtte för distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten för statens kraftverk anvisa på tilläggsstat för år 1920 ett reservationsanslag av 12,000,000 kronor och på 1921 års stat ett reservationsanslag av 7,000,000 kronor eller, om detta ej kan bifallas, största möjliga belopp utöver de av Eders Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen äskade.

Vid prövningen av förevarande fråga har riksdagen ansett sig böra särskilt uppmärksamma de motionsvis framförda kraven på ökade anslag för ifrågavarande ändamål, därvid i synnerhet framhållits betydelsen av en utsträckt elektrifiering av landsbygden. I sistnämnda hänseende är emellertid att märka, att, enligt vad vattenfallsstyrelsen själv anfört, de bygdeanläggningar, som nu återstå, till stor del avse områden med glesare befolkning och mindre kraftförbrukning, där avkastningen på det nedlagda kapitalet under en tid framåt torde bliva lägre än statens egna ränteutgifter samt att det därför ur ren ekonomisk synpunkt icke kan anföras några skäl för en skyndsam fortsättning utan tvärtom för utbyggnad i långsam takt.

Under sådana omständigheter har riksdagen icke ansett sig kunna för nu angivna särskilda ändamål företaga någon höjning i anslagets slutsumma.

Men då, såsom vattenfallsstyrelsen även framhållit, staten vid handhavandet av distributionen av elektrisk kraft icke bör tillämpa enbart ekonomiska synpunkter utan jämväl fästa avseende vid det allmänna gagn som en utsträckt elektrifiering medför, har riksdagen ansett sig böra i viss mån tillmötesgå de allmänt kända önskemålen om tillgodo-seende i största möjliga utsträckning av kraftbehovet i bygderna. Såsom framgår av vad riksdagen här ovan vid behandlingen av frågan om utbyggnad av Harsprånget anfört, har riksdagen nämligen funnit sig böra lämna medgivande för Eders Kungl. Maj:t att, därest det å riksstaten till utbyggande av Harsprånget anvisade anslaget av 4,000,000 kronor, på grund av att viss angiven förutsättning icke uppfylles, ej kommer att tagas i anspråk för sitt egentliga ändamål, av nämnda anslag ett belopp av 2,000,000 kronor i stället må disponeras för utsträckt elektrifiering av landsbygden.

I detta sammanhang torde vidare böra uppmärksammas, att även utan höjning i de av Eders Kungl. Maj:t nu äskade anslagsbeloppen möjlighet torde föreligga att i större utsträckning, än de i propositionen framlagda beräkningarna giva vid handen, tillmötesgå kraven på anslag till bygdenätens utveckling. Enligt departementschefens förslag skulle nämligen vattenfallsstyrelsen såsom tidigare varit fallet även nu medgivas rätt att i mån av behov själv fördela anslagsbeloppen för olika ändamål, och då enligt vad för riksdagens vederbörande utskott uppgivits det numera torde vara synnerligen ovisst huruvida de ekonomiska förutsättningar för anläggandet av kraftledning mellan Porjus—Svartön, varmed man tidigare räknat, komma att under den närmaste tiden föreligga, torde de för nämnda anläggning avsedda be-

loppen, 1,900,000 kronor för vardera av åren 1920 och 1921, bliva disponibla för andra ändamål. Likaså lärer det vara att antaga att de för leverans av kraft till Norrköping reserverade posterna, 350,000 kronor å riksstaten och samma belopp å tilläggsstaten, på grund av förändrade förhållanden, som onödiggöra de avsedda anläggningarna, jämväl skola stå till förfogande för andra ändamål.

Under återopande av vad riksdagen sålunda anfört, får riksdagen, som i övrigt icke funnit Eders Kungl. Maj:ts förslag giva anledning till erinringar, beträffande anslag å riksstaten nu anmäla, att riksdagen för utförande av *distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten för statens kraftverk* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 6,000,000 kronor att utgå av lånemedel.

76:o) Såsom riksdagen i särskild skrivelse, nr 279, anmält, har riksdagen *dels* medgivit, att *inköp av vattenfall och fastigheter samt utförande av nyanläggningar*, i den mån sådana åtgärder erfordras för ändamålsenlig utveckling av statens kraftverksrörelse och icke utan synnerlig olägenhet kunna uppskjutas i avbidan på särskilt riksdagsbeslut, må av Eders Kungl. Maj:t beslutas till, utöver de av riksdagen förut medgivna summorna å tillhopa 8,000,000 kronor, ett ytterligare belopp av tillhopa 6,000,000 kronor;

dels ock för angivna ändamål för år 1921 såsom reservationsanslag anvisat 3,500,000 kronor att utgå av lånemedel.

77:o) Riksdagen, som med hänsyn till den i ärendet lämnade utredningen ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts under punkt 72 framställda förslag och den i sammanhang därmed gjorda framställningen om anslag jämväl å tilläggsstat med 500,000 kronor, får beträffande anslag å riksstaten nu anmäla, att riksdagen till *inventarier för statens vattenfallsverk* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor att utgå av lånemedel.

78:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 73) att för uppförande av bostadshus åt statens vattenfallsverks personal för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 200,000 kronor.

Förutom ovannämnda å riksstaten äskade belopp av 200,000 kronor har å tilläggsstaten begärts *dels* 250,000 kronor för tillgodoseende av lokalbehoven för post, telegraf, polis, bank m. m. vid Porjus, *dels* 250,000 kronor för uppförande av tre bostadshus för personal vid Porjus kraftverk.

Riksdagen, som ansett sig böra bifalla förevarande förslag, får beträffande anslag å riksstaten nu anmäla, att riksdagen för *uppförande av bostadshus åt statens vattenfallsverks personal* för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 200,000 kronor att utgå av lånemedel.

**Gemensamt anslag för postverket, telegrafverket samt
statens järnvägar och vattenfallsverk.**

79:o) Såsom riksdagen i särskild skrivelse anmäler, har riksdagen till uppförande av bostadshus för tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och vattenfallsverk under titel »utgifter för kapitalökning, statens affärsverksamhet» å riksstaten för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 10,000,000 kronor att utgå av lånemedel.

Stockholm den 21 juni 1920.

Med undersåtlig vördnad.
